

SOKOL

VESTNIK SOKOLSKIH ŽUP LJUBLJANA, MARIBOR IN NOVO MESTO

ŠTEVILKA 5

• LETNIK III •

MAJ 1938

II. obrambni zbor sokolstva

Župa Ljubljana je izdala za ta obrambni zbor pod številko 1019/196 okrožnico vsem svojim 13.000 pripadnikom.

Sokolstvu neprijazen list je dne 15. aprila 1938 pod naslovom «Le naprej, brez miru!... Tajno! II. obrambni zbor ljubljanskega sokolstva» pričel dobesedno vso okrožnico s to izpremembo, da je pod točko 9 besede «z državno trobojnico» napisal z debelejšim tiskom, kakor so napovedne besede pri vseh drugih točkah okrožnice. Okrožnico je objavil s temle uvodom:

«Ljubljanska sokolska župa hoče biti sila delavna. Sadovi sokolske vzgoje se ob kakih pojavih že pokažejo javno, sicer pa imenovana župa še ne mara, da bi javnost vse njeno delo videla, da bi ga mogla oceniti. Zato veliko svojega dela prikriva in ga izvaja prav zarotniško. Ker pa 'Jutro' ob vsaki takile zadevi zavpije, da 'Kopitarjeva ulica' laže, ne bomo nič filozofirali, ampak objavljamo okrožnico, ki jo je sokolska župa Ljubljana razposlala te dni vsemu članstvu, naraščaju in deci'.

Številka 1019/196 (V uvodu okrožnica govori, da je 'Naša narodna, sokolska in državna skupnost še prerahla, premalo enotna, premalo močna in živa' in da je treba prav sedaj, ko 'pomlad vabi k življenju', iti 'z novim življenjem k svojemu cilju v duhu zgodovinskega narodnega povelja: Djurdjev danak — hajdučki sestanek'. Zato poziva 'članstvo, naraščaj in deco' na

II. obrambni zbor sokolstva. (Nato objavlja besedilo okrožnice).»

Članek sklepa takole:

Kakor je iz okrožnice razvidno, je bila poslana v promet, «od osebe do osebe», na dan, ko je ljubljanska sokolska župa imela svoj občni zbor. V to župo spadajo poleg sokolskih društev v Ljubljani še vsa društva v okrajih: Ljubljana-okolica, Litija, Kamnik, Logatec in Čabar in štejejo — po «Jutrovih» podatkih — 12.882 telovadečih in netelovadečih pripadnikov (dejansko 12.967), všteto je seveda vse, «kar leze in grede», do 60. leta (člani, članice, moški naraščaj, ženski naraščaj, moška deca, ženska deca, telovadci in netelovadci, in pripadniki: žene, bratje in sestre, zanesljivi prijatelji itd.). Zadnji tak «obrambni zbor» župe v Ljubljani je bil 9. maja lanskega leta in se ga je udeležilo 5218 pripadnikov, ostalih «obrambnih zborov» istega dne pa 7141 iz 60 edinic. Letos je torej stvar zamišljena v nekoliko večjem obsegu. Ker bi se kljub «strogo rednosti» moglo zgoditi, da do usodnega 29. aprila vsi «pripadniki» do 60. leta starosti, ne bi mogli dobiti te okrožnice, jo danes objavljamo, da se bodo vedeli ravnati. Dodajamo le, da za katoliškega človeka ta reč ni. Sicer radi poudarjajo, da Sokol spoštuje vsako versko prepričanje, torej da je dostopen tudi katoličanu. Po tem načelu ni treba, da bi spolnjevanje verskih dolžnosti pospeševal, mora pa to — ako bi bilo načelo resno mišljeno — omogočiti. Tu pa ljubljanska sokolska župa človeka razdeli: Če si Sokol — na »hajdučki sestanek«, če si katoličan — lahko spolnuješ nedeljsko dolžnost, toda na »obrambni zbor« ne moreš, ker se začne zgodaj zjutraj in traja ves dan. Med razlogi, ki bi opravičevali izostanek, pa nedeljska dolžnost ni

našteta. S tem sokolska oblast sama, uradno in pisмено, potrjuje, da ni mogoče biti obenem praktičen katoličan in praktičen Sokol. Ali eno, ali drugo. Več v tej okrožnici bomo pa spregovorili kdaj pozneje, zdaj so prazniki pred durmi.»

Isti list z dne 16. aprila 1938 je priobčil na 7. strani pod naslovom «Od nedelje do nedelje» v zadnjem odstavku tole:

Največjo pozornost pa je vzbudila okrožnica ljubljanske sokolske župe, ki smo jo dobesedno objavili včeraj. Iz nje je razvidno, da se je Sokol v Sloveniji začel pečati z organiziranjem nekih tajnih priprav in da bi se pokazalo, ali organizacija deluje »strogoredno« ali ne, na skrivaj skliče od časa do časa »obrambni zbor«, kar Sokoli sami med seboj imenujejo »hajdučki sestanek«, navadno na nedeljo zjutraj in traja ves dan. Lansko leto, 9. maja, se jih je ob taki priliki zbralo v Ljubljani 5218, letos pa mislijo na ta način zbrati 15.000 ljudi, vse, kar je sokolskega na področju te župe, do 60. leta starosti. Gotovo je, da Sokol tega načina organizacije nima v tistih pravilih, ki so javnosti na razpolago, zlasti pa mu tega ne bi bilo treba v osvobojeni državi, kjer mu vse stopnje oblasti omogočajo popoln javen razmah — če ima v tej osvobojeni državi poštene namene. Tajnost je zmeraj znamenje, da nekdo nekaj pripravlja, kar ne sme prezgodaj priti na dan. Ob takih prilikah se ljudstvo znova sprašuje, kaj neki se je začelo skrivati za slovenskim Sokolom, da tako prikriva neke priprave. Da mu je vzgojna osnova brezverstvo in najbolj grobi materializem, priznava sam, v novejšem času v svojem glasilu »Sokol« z dne 1. aprila 1938, kjer se zavzema za neko moralo, ki izvira »iz znanosti in naroda« in dopušča popolno »svobodo«. Takemu nazoru je treba samo še dati primerno zastavo in znamenje, pa je izrazito komunistično brezboštvo. Glavni protimarksistični odbor v Belgradu pa poroča, da se v doslej nacionalni šumadiji javlja močan komunistični val. Ni čudno, če se je taka morala skrivala za nacionalnost. Veseli bi bili Sokola, če bi slovenski Sokol vodil mlade moči k izgraditve kremenitih značajev, če bi gojil »zdravega duha v zdravem telesu« in cenil krepost, veseli bi ga bili kot tekmeča. Če pa goji brezboštvo, ki mu je za mladinsko vzgojo naravnost izhodišče, ga pa ne moremo biti veseli, ker vidimo, kam brezboštvo vsako družbo in vsako državo pripelje. Zato čimdalje bolj prodira prepričanje, da je s Sokola treba vzeti značaj državne organizacije, da postane — če ima življenjske sile v sebi — državljanska organizacija, kakor toliko drugih.

Po velikonočnih praznikih je pa ta list dne 21. aprila 1938 prinesel na 2. strani tale članek:

II. obrambni zbor ljubljanskega sokolstva

Ko smo pred prazniki objavili tajno okrožnico ljubljanske sokolske župe, ki kliče vse »članstvo, naraščaj, deco in pripadnike« na II. obrambni zbor sokolstva, je v resnih krogih slovenskih Sokolov završalo. Niso pričakovali, da je slovenski Sokol prišel že tako daleč, da za izvedbo svoje ideje pripravlja neke tajne akcije, s katerih zunanjimi učinki kani — kakor je videti — javnost lepega dne presenetiti. Stari, preizkušeni Sokoli, ki se nikdar niso umikali v noč, niti takrat ne, ko je bila misel slovanskega sokolstva v vseh vrhovih avstrijske države zasovražena, so se ob tej okrožnici izpraševali, čemu je danes tega treba, čemu je danes za izvedbo Tyrševih načel treba tajnih priprav, danes, ko je tudi slovenski Sokol ob vsaki priliki deležen najvišjega priznanja s strani države, saj je del državne organizacije, katere član je predsednik vlade, ministri in drugi odličniki, in v katere vrhovnem vodstvu je Slovenec br. Engelbert Gangl, katere člani so tudi senatorji br. dr. Kramer, br. Ivan Pucelj, mnogo poslancev itd., in ki ima vsak čas na razpolago dnevno glasilo, ki se ponaša, da je največji dnevnik na Balkanu? V tej dobi, ko ima toliko stoletij zaničevano slovanstvo na Balkanu svojega reprezentanta in varuha v jugoslovanski državi, ki je v proračunu za leto 1938-39 namenila sokolski organizaciji 6 milij. din, od katerih je gotovo tudi slovenski Sokol zaradi tolikih zastopnikov v vodstvu deležen znatnih vsot, ko je pri podporah iz banovinskega proračuna v znesku 260.000 din poleg »sportnih organizacij ter treznostnega pokreta« na prvem mestu omenjeno sokolstvo, ko vse stopnje oblasti finančno in upravno omogočajo tudi slovenskemu

Sokolu, da prispeva svoj delež za doseg sokolskega smotra — in se vse to javno razglašča in razpravlja — pa ljubljanski Sokol tajno pripravlja prireditve, na kateri naj se na znamenje gorečih grmad zbere 13.000 otrok in odraslih! To je presenetilo vse, ki poznajo ustroj sokolske organizacije in vedo, da po pravilih ni tajen in da nima takih namenov, da bi njihovo izvedbo moral tajno pripravljati. In to je že drugi tak »obrambni zbor« ljubljanskega sokolstva! Proti komu se ljubljanski Sokol tako tajno brani?

Ljubitelje sokolstva, ki so v tej organizaciji vztrajali in njej dali najbolj idealne moči, je presenetilo tudi to, da so na znamenje gorečih grmad dolžni iti na tajni kraj »obrambnega zbora« vsi člani in članice, pripadniki in pripadnice do 60. leta starosti, saj je bil vendar Sokol doslej na glasu kot mladinska organizacija! Proti komu kliče ljubljanski Sokol 60-letne starčke na »obrambni zbor«? Na to vprašanje si javnost ne ve točnega odgovora, sluti pa, da ljubljanski Sokol hoče doseči nekaj važnega, morda odločilnega, kar pa je vendar take narave, da dopisovanja v pripravah niti državni pošti ne zaupa, ki vendar prepelje in prenese nešteto važnih pošilk. Ljubljanski Sokol, oziroma Sokolska župa Ljubljana, pa pravi: »... ne po pošti.« Ko bi bila to nekdanja avstrijska pošta, bi bilo to s strani slovenskega sokolstva razumljivo že iz razloga, da blagajni slovanstvu sovražne države ne da zaslužiti, tako nezaupanje do jugoslovanske poštne uprave s strani slovenskega dela Sokola kraljevine Jugoslavije pa je starim Sokolom, ki so v jugoslovanski državi videli uresničenje svojih sanj, nerazumljivo. Mučno se izprašujejo: »Le kaj si ta slovenski Sokol v Jugoslaviji dopisuje, da pravi: ne po pošti?« Vsi prijatelji sokolstva so pa doživeli največje razočaranje s tem, da ljubljanska sokolska župa šele sedaj poziva svoja društva in čete, da si morajo do znamenja z gorečimi grmadami — pričakovati jih je treba začeti s 29. aprilom — nabaviti »državno trobojnico, če je še nimajo«! S tem ljublj. sokolska župa sama priznava, da nekatera njena društva in čete še nimajo državne zastave! Po tolikih letih Jugoslavije in Sokola kraljevine Jugoslavije!

Vse to so okoliščine iz udejstvovanja slovenskega sokolstva, ki jih iz pravil in iz javnosti dostopnega slovanstva o sokolstvu ni mogoče razbrati, kakor tudi ne brezbožnosti, ki jo sedaj slovenski Sokol s pisano in govorno besedo oznanja in širi. Zato resnejši sokolski rod stoji pred uganko, odkod je v slovenskega Sokola zašel ta nevihteški duh. Namesto odgovora pa samo — molk in tajne priprave za »obrambni zbor«. Da ljubljanski Sokol slovaško in kasneje splošno slovensko pesem »Hej Slovani«, ki so jo v dobi živkovičevega režima orožniki preganjali z nasajenimi bajoneti in so jim pri tem pomagali tudi člani sokolskih društev, proglašča za sokolsko himno, je proti vsem tem okoliščinam prava šala in malenkost, le znamenje, da slovenski Sokol s časi izpreminja tudi svoja gesla. Kdo bo usodnejša stranpota slovenskega sokolstva razložil? Te tajne »obrambne zbere, nezaupanje državnemu poštnemu prometu, tako pozno nabavljanje državnih zastav in še brezbožnega duha, ki vse to nesokolsko delo preveča!« To nesoglasje med sokolskimi pravili in delom slovenskega Sokola so voditelji slovenskega sokolstva dolžni pojasniti, ker je Sokol kraljevine Jugoslavije državna, od države finančno vzdrževana organizacija, slovenski Sokol pa kot celota član te organizacije!

Za članstvo in naročnike našega vestnika priobčujemo izvajanja tega lista v namenu, da odpravimo vsak dvom o čisto sokolskih smotrih obrambnega zbora. Nismo pa dolžni dajati odgovor nikomur, ki ga po zakonu o SKJ ni upravičen terjati od nas.

Namen obrambnega zbora je popolnoma določno in jasno razložen v uvodu naše okrožnice, ki se glasi:

«Naša narodna, sokolska in državna skupnost še ni dograjena. Premnogi in vedno novi pojavi dokazujejo, da je naša skupnost prerahla, premalo enotna, premalo močna in živa. Doseči moramo čimprej zdravo in neporušno narodno enoto, da zavarujemo svojo samostojnost, svoj narodni in kulturni razvoj in da se ubranimo tujega nasilja, ki neprestano preži na našo mlado svobodo.

Mi smo narodna in vzgojna združba. Zato smo po sokolski misli dolžni gojiti narodno zavest. To dosežamo z vzgojo posameznika in z gibanjem celote.

Naša pot mora iti vzporedno s slovanskim, posebno s češkoslovaškim sokolstvom. Mi na jugu, oni na severu moramo pokazati svojo življenjsko silo, pripravljenost in odločno voljo braniti narodno svobodo. Pomlad vabi k življenju, k novemu gibanju. Vse zdravo se odziva temu klicu narave. Tudi sokolstvo mora nadaljevati in poglobiti dosedanje delo. V novi pomladi moramo z novim življenjem k svojemu cilju v duhu zgodovinskega narodnega povelja, ki je stoletja zbiralo narod k odporu proti tujemu nasilju: «Durdev danak — hajdučki sastanak».

Zato pozivamo članstvo, naraščaj in deco na

II. obrambni zbor sokolstva».

Ta uvod je omenjeni list zlonamerno izpustil, da bi laže dal zasnovi tega zbora značaj, kakršen ugaja njegovim naklepom. Lanski obrambni zbor je bil prirejen na čisto enak način in ga je zaradi njegovega moralnega uspeha vsa naša javnost ugodno sprejela. Tudi ta list sam je pravilno ocenil namen in moralno vrednost lanskega obrambnega zbora. Zato ni nobene dvoma, da razume enako pravilno tudi letošnji zbor. Prizadevanje lista, da prikaže letošnji obrambni zbor kot «sumljivo tajno» in «za narod škodljivo» snovanje, ima namen, da bi podtaknil sokolstvu rovarske naklepe proti sedanjemu državnemu redu, ga postavil v nasprotje z zakonitostjo, v javnosti pa pred obsodbo, vzel članstvu zaupanje v sokolsko vodstvo, diskreditiral župo pri Zvezi, obrnil pozornost oblasti na tako prikazano delovanje in pripravil na ta način ugodne pogoje, da prepreči izvršitev plemenite narodno-obrambne zamisli. Očitno je, da mu gre samo za to, da bi oviral sokolstvo v njegovem uspešnem delovanju in mu preprečil uspehe, ki morajo nujno pospešiti njegov razvoj in razvoj naroda.

Temu listu je že od nekdaj znano, da sokolstvo že po svoji zasnovi in smotrih ne more imeti narodu in njegovi državi škodljivih in sovražnih namenov in da sedanje zakonito ustrojstvo SKJ izključuje mogočnost vsakega takega delovanja.

Ni potrebno, da bi zavračali posamezna podtikanja. Nesmiselnost jih sama zadosti osmešuje. Pojasnimo naj samo še, da je bil izbran za letošnji obrambni zbor isti način kakor za lanskega, da razgiba članstvo v čim največjem obsegu in da pritegne vsakega posameznika k osebnemu sodelovanju. Vse priprave se izvršujejo z vednostjo in odobritvijo vseh sokolskih in odločilnih državnih oblastev.

Odločno pa zavračamo nakano, da se sokolska misel in sokolsko delo oblatita z «brezbožnostjo», «brezboštvom», «grobim materializmom» in «komunističnim brezboštvom», ki naj vzame sokolstvu vso njegovo visoko moralno vzgojno vrednost.

Zavedamo se pomembnosti in resnosti vzgojnih in moralnih vprašanj, kar priča njih smotrno obravnavanje v našem vestniku. Naša pot je pot resnice, poštenosti in polne odgovornosti.

Sokolska župa Ljubljana.

Pripravljaj se na X. vsesokolski zlet v Pragi!

Ali poznamo Tyrša?

Čudno vprašanje po tolikoletnem življenju, in to plodonosnem življenju ideje, ki ji je on utrdil temelje. Toda po kratkem razmišljanju bomo priznali upravičenost tega vprašanja.

Številna je naša družina. Mnogo imamo vaditeljev in drugih pripadnikov, ki streme po temeljitejšem poznavanju združbe, katere člani so. Iščejo po književnosti, vprašujejo in izkušajo v medsebojnih razpravah razčistiti nejasna vprašanja. Toda največkrat se nanašajo ta vprašanja le na letnice rojstva in smrti in na naslove spisov, ki nam jih je zapustil Tyrš kot neizčrpno dediščino. Nihče pa neče poseči globlje, spoznati resničnega Tyrša, kakršen je živel in čutil v svoji dobi.

Kako je mogla zrasti mogočna sokolska družina, če je niso priklicali v življenje globoki notranji nagibi, spoznanje nečesa, kar je nad vsakdanjim dogajanjem in prikrito poprečnim opazovalcem?

Nikdar bi ne bilo sokolstva, ko bi ne bil živel Tyrš posebno, večini neznano notranje življenje, ki mu je prikazovalo resnico, kakršna bi morala biti, in njeno žalostno stanje v njegovi dobi. Zato si je nadel za najvišjo nalogo, da dvigne svoj narod iz duhovnega mrtvila in ga telesno krepkega usposobi za pravo, človeka dostojno življenje.

S Tyrševim delom se pričinja veriga skrivnosti, ki si jih še nismo prizadevali razrešiti oziroma jih nismo mogli razrešiti. Poznamo številne njegove spise in članke v «Sokolu» in drugih listih, v katerih je izkušal približati svoje ideje mislim poprečnih pripadnikov svojega naroda. Toda po navadi jih prebiramo kot zanimivo berilo ali morda samo kot snov za izkušnjo, ne da bi iskali globljih vzrokov, zakaj so nastale. Temu se pridružuje za nas Jugoslovane še drug velik greh. Četudi smo se s polnim srcem predali veliki misli, nismo čutili potrebe, da bi spoznali vse misli našega učitelja, in premnogi njegovi spisi so ostali nedostopni našim pripadnikom, ker ni bilo nikogar, ki bi omogočil njih celotni prevod. Isto velja tudi za spise o Tyršu.

Dokler ne bomo imeli v enotnem prevodu vseh Tyrševih del in pomembnejših spisov o njem, ne bomo smeli nikdar trditi, da ga naše članstvo pozna, ker ne bo poznalo vseh misli, ki jih je hotel prepustiti človeštvu v boljše ureditev razmer.

Že iz tega razloga je upravičeno vprašanje, ki smo ga zastavili v naslovu. Toda ne smemo ostati samo pri zunanem videzu. Če prodremo globlje v naše delo in ga primerjamo s stremljenji našega ustanovitelja, kolikor mislimo, da so nam znana, moramo ugotoviti nasprotstva, ki bi se nikdar ne bila pojavila, ko bi dodobra poznali osebo, katere dognanje je postavilo narodu višji smoter, kakor je pa telesno življenje.

Že če se samo površno vživimo v Tyrševo duševnost, lahko ugotovimo dve značilni lastnosti, ki ju dandanes pogrešamo med našim članstvom in ki sta edini pravi izraz Tyrševega sokolovanja. Tyrš je bil izpred vsega velik revolucionar in globoko socialno čuteč človek. Toda bil je revolucionar v pozitivnem smislu, revolucionar, ki je rušil zato, ker je vedel, da more na ruševinah zgraditi nekaj boljšega, ki je stal na barikadah, ker je vedel,

*Demokracija se ne opira na cerkev kakor stare monarhije,
ampak je zgrajena na človekoljubju. Masaryk.*

da more v tem trenutku edino puška v rokah krepkega moža ustvariti boljšo usodo zaslužjenemu narodu.

Vselej mu je bila pred očmi pravica v svojem najpopolnejšem zunanjem izrazu. Njej je živel in zaradi nje je hotel močno združbo, ki bi z bistrim duhom in s krepko pestjo stopala čez ruševine duhovne teme in telesnega suženjstva v svetlo bodočnost svobodnega odločanja v lastnih zadevah.

Zbral je peščico ljudi, ki so mu krepko pomagali pri delu in širili njegovo idejo v najbolj oddaljene vasi, kjer je utripalo slovansko srce.

Svoji združbi je dal tudi zunanji videz misli, za katero se je boril. Brat mu je bil vsak pripadnik, toda ne samo v razgovoru, temveč tudi v resničnem življenju.

In rdeča srajca? Res je le znak pripadnosti, toda sposobna, da razgiblje dušo, da jo vzburka do tiste skrajnosti, kjer se pričenjajo velika dejanja ali junaška smrt. To je čutil tudi Tyrš. Zato je izbral to barvo, da z njo odene svojega telesno in duhovno zdravega učenca, ki je spoznal vrednost besed velikega učitelja in postal prav tako revolucionar, da razgiblje ves narod in preda vsem v svojino veliko dediščino, ki obsega podrobno zgrajen sestav telesne in duhovne vzgoje ter osnovne nauke o življenju, vzajemnem razmerju poedincev, življenju naroda in mednarodnih odnošajih. Največji delež, ki nam ga je zapustil, je pa globoka vera v resnico in pravico, ki je prevevala vse njegovo življenje, prešla na njegove učence in tvori tudi še dandanes najvišji smoter pravega sokolskega življenja.

Enakost, bratstvo in svoboda so bile gibalno francoske revolucije in vseh poznejših izprememb. Postale so tudi del Tyrševe misli in kot prve jasno kažejo njegovo socialno čustvovanje. Iz njih je izvajal vse svoje misli, po katerih je hotel uravnati življenje svojega naroda.

Toda ni bil socialen samo v besednem čustvovanju, ampak nam je tudi praktično pokazal, kako pojmuje resnično sokolstvo.

In danes ta dan?

Ali ni splahnelo tisto večno nezadovoljstvo, večno gibanje, na katero nas je navajal Tyrš in ki je tvorilo osnovo njegove revolucionarnosti? Ali smo res pozabili, da nihče ne ve, česar narod ne ve?

Učitelji hočemo biti, toda le v suhem pomenu besede, ki prenašajo na potomstvo samo to, kar so po srečnem naključju dojeli, in samo v tem obsegu. Morali bi pa biti učitelji-revolucionarji, ki so popolnoma prodrli v skrivnost velike misli in spoznali, da ta misel ne more ostati v starem okviru, temveč je večno živa, večno razgibana in neprestano zaposluje celega človeka. Morali bi biti socialno čuteči in bi nam morali biti pojmi o socialnih dolžnostih in o socialni pravičnosti in drugem tako jasni, da bi mogli mirno prevzeti nase skrb za zdravo ureditev družabnih razmer našega naroda.

Če bomo to dojeli, se ne bo omejevalo naše delo samo na telovadno uro in na kratek nagovor, ampak se bo približalo resničnim nalogam, resničnemu poslanstvu, kateremu je to le del sredstev za dosego smotra.

Prikazali smo bežno dobo, ki je ob zibelki našega gibanja čutila, da je bila rojena sila, ki ji bo dala drugo lice, vrednejše človeka in njegovih stremljenj. Zato vsi silni trzaji, ki so izkušali razbiti krepke temelje in katerih nekatere poznamo tudi mi, najmlajši pripadniki.

Ni namen tega članka, da bi podal popolno sliko enega največjih slovanskih revolucionarjev, temveč samo da izpodbudi k razmišljanju, ki mora biti osnova našega sokolskega dela. Z razmišljanjem moramo spoznati prave nagibe Tyrševega dela in pravo vrednost njegove osebne žrtve. Le tako

bomo mogli spoznati svoje dolžnosti in nadaljevati delo, ki je brez primera v zgodovini slovanskih narodov.

Toda dokler bomo poznali le zunanje dokaze sile sokolske misli, bo zaman vsako pripovedovanje o večnem gibanju in večnem nezadovoljstvu, o socialnih nalogah, ker ne bomo mogli doumeti pomena teh zapovedi. Zato je naslovno vprašanje upravičeno in naša dolžnost je, da v doglednem času odgovorimo: «Poznamo ga, ker poznamo njegove misli in njegov visoki smoter.»

Zato pričnimo takoj s poglobljenim delom na socialnem in občenarodnem področju, ker to je delo na sokolskem področju, ki zahteva mnogo truda, trdne volje in resničnega spoznanja, da ne krenemo s pota, ki edino ustreza pravi sokolski misli in resnični volji našega ustanovitelja.

Bojan Perme, Ljubljana:

Bodimo pravi Sokoli!

Po večletnem kritičnem opazovanju sem spoznal, da je v sokolskih vrstah samo dobra četrtnina pravih Sokolov, Sokolov ne samo na telovadišču in v telovadnici, ampak tudi povsod v zasebnem življenju. Kdaj dosežemo naš veliki smoter, da bo sokolska misel prodrla med ves narod, da bo uresničeno geslo: «Kdor Slovan, ta Sokol?» V tesni zvezi s tem dognanjem se mi je vrnilo v misli tudi vprašanje, zakaj imamo tako malo dobrih Sokolov?

Iskal sem vzrokov povsod, in zdi se mi, da bi na obe vprašanji lahko odgovoril z istimi besedami. Malone v vseh edinicah smo se namreč zadnja leta hudo oddaljili od pravega Tyrševega duha, od prave sokolske vzgoje, ki se vceplja ljudem samo v sokolskih telovadnicah. V mnogih društvih je že zdaj skoraj več dramatičnih iger in raznih zabav kakor telovadnih ur. Res je, da smo se zadnji čas nekoliko zganili; spoznali smo napake in jih izkušamo popraviti. Toda vsa sredstva, ki jih uporabljamo, se mi zde premalo uspešna. Zato naj popišem način, ki sem si ga zamislil in ki nas morda hitreje privede do zaželenega smotra.

Vse sokolsko članstvo bi lahko razdelili na dve skupini. Prvo skupino tvori tista četrtnina, ki sem jo že zgoraj omenil. To so vsi tisti, ki so Tyrševo sokolstvo pravilno doumeli in se tudi zmerom ravnajo po smernicah te miselnosti. Te ljudi bi kratko imenovali Sokole. Vsi ostali pa sodijo v drugo skupino, ki ji dajmo značilno ime «mrtvo članstvo». Zaradi značilnosti bi lahko delili to skupino na dva dela. En del tvorijo vsi tisti, ki so prišli v naše vrste, pa se po lastni krivdi ali pa po krivdi vodnikov niso mogli seznaniti z bistvom sokolske misli in jim je vse tuje. Ne prihajajo v telovadnice, ker pač mislijo, da je s plačevanjem članarine njih dolžnost opravljena. Mnogi so pristopali tudi v času, ko so nekateri politični «prvaki» izrabljali sokolstvo. Velika večina teh je odletela, kakor odleti suha veja z drevesa. Nekaj jih je pa še ostalo, čeprav sami ne vedo zakaj. In nihče jim ne brani ostati, saj plačujejo...

Drugi del te skupine «mrtvega članstva» pa tvorijo ljudje, ki so pristopili in še pristopajo v naše vrste z raznimi koristolovnimi nameni. Res je sicer, da smo si naredili nalogo, da bomo vse takšne člane izločili. Toda kaj pa tam, kjer ni sodnik nič boljši od obtožencea?

Kdor se je le nekoliko poglobil v miselnost sokolstva, je spoznal, da to ni združba, kakršne so druge: kdor je Sokol, mora delati. Tisti, ki v brezdelju samo kritizira, sam pa ne ustvarja ničesar, ni samo «mrtev», am-

pak je tudi škodljiv. Zato moramo napovedati boj vsem tem ljudem in jih čimprej izrinuti iz naših vrst. Zavedati se pa moramo, da bo treba vrzeli izpolniti z ljudmi, ki bodo res Sokoli. Zato naj bo naša naloga, da čimprej ustvarimo nov rod mladih Sokolov.

Vodnike imenujemo tiste, ki se ukvarjajo z vzgojo v naših telovadnicah. Ali se pa tudi vsi zavedamo, kako težavna je njih naloga? Ko mora en sam vodnik vaditi trideset ali pa še več dečkov in morda vse leto ne pride z vsakim posebej v stik, da bi proučil njegov značaj in ga poučil o marsičem, kar v telovadnici ne more storiti. Le zakaj malone vsi telovadci, ki prekorajajo dobo 30 let, opuste vse delo v vaditeljskih zborih? Tako brezbrizno prepuščajo vse delo mladim vodnikom, ki še sami potrebujejo vadbe in tudi vzgoje. Njim bi lahko olajšali delo in čeprav niso vodniki, bi dobili povsod dovolj vzgojnega dela. Saj mladine je mnogo, le dobrih vodnikov-vzgojiteljev je malo. Kdo pa more dati mladini boljših misli in zgledov kakor star preizkušen Sokol-telovadec?

Tisti pa, ki za vzgojo nimajo daru, naj prevzamejo mesta v društvenih upravah. Zdaj so pa na teh mestih prav tisti ljudje, ki sem jih zgoraj omenil v drugi skupini «mrtvega članstva». Ti o sokolstvu niti pojma nimajo, pa si močno prizadevajo, da postanejo dobri «sokolski uradniki». Zato so skoraj povsod tako velika nasprotstva med društvenimi upravami in vaditelji. Tu se križata dva svetova. Mlajši, miselno podkrepjen in željan ustvarjati, in pa svet «sokolskih uradnikov». Tisti pa, ki so bili nekoč tudi tako mladi, navdušeni vodniki, stoje ob strani. Ali bi ne bilo vse delo lepše in uspešnejše, ko bi bili vsi delavni, mladi in stari, vsi prežeti z eno in pravilno pojmovano sokolsko mislijo!

Zato naj bi v naše vrste sprejemali izpred vsega mladino. Iz nje lahko z leti s smotrno vadbo telesa in duha napravimo prave Sokole. Seveda pa tudi starejših ljudi ne smemo odklanjati. Toda pri teh bi morali prav resno porabiti tiste mesece poizkusne dobe, ki jih določajo naša pravila. Vsakdo, ki namerava postati član sokolske združbe, bi moral dobiti posebnega, rekel bi, osebnega vodnika. Ta bi ga moral v mesecih poizkusne dobe poučiti o vseh idejnih vprašanjih in o pomenu telovadbe. Oba bi morala biti v tesnih stikih tudi izven telovadnice, zares brata. Prav lahko bi vodnik v tej dobi dognal, ali je učenec sprejel njegove nauke in ali se bo tudi po njih ravnal. Le redkokdaj bi se zmotil. V sokolske vrste bi stopali potem zgolj ljudje, ki so že res preizkušeni.

Nerad delam očitke, toda spoznal sem, da so precej krivi tudi vodniki, če imamo tako malo dobrih telovadcev. Le pogledjmo, koliko edinic je, kjer se telovadi smotrno in kjer ne gledajo samo na število, ampak tudi na kakovost telovadcev. Kako težko je zahtevati od telovadcev, da redno hodijo k telovadbi, če vodnik sam zamuja telovadne ure ali ga sploh ni blizu. Posebno slabo vpliva to na naraščaj in deco, ki potrebujeta res močne roke, da ju v letih, ko prične človek spoznavati svet ter vse njegove dobre in slabe strani, obdrži v sokolskem krogu. Koliko truda je treba, da človek spozna, kako zelo mu telovadba koristi. V telovadnici se mu godi kakor v šoli, kjer tudi marsikaj le s težavo spozna, da se ne uči za dobre ocene in za profesorja, temveč zase, za življenje. Prav ta primerjava me je pripravila do misli, da bi morda ne bilo napačno, ko bi tudi mi ravnali podobno kakor v srednji šoli; razloček bi bil samo ta, da bi bila vsa naša vadba prostovoljna kakor

Kdor hoče napredovati, naj nikar ne pije.

Masaryk.

doslej, le tisto, kar imenuje srednja šola maturo, bi povzeli tudi mi. To pa tako, da bi vsi tisti, ki prestopajo iz naraščaja k članom, morali napraviti preizkušnjo. Kakor v srednji šoli ne more narediti mature tisti, ki je vsa leta lenaril, tako bi tudi pri nas morali vsi delati in pridno telovaditi, če bi hoteli po izpolnjenem 18. letu prebiti preizkušnjo in postati člani. Gotovo je, da bi marsikdo preizkušnje ne napravil. Vse, ki bi iz malomarnosti in lenobe tega ne zmogli, bi morali izločiti. Kajti od človeka, ki bi v najboljši mladeniški dobi ne bil kos preizkušnji, tudi v poznejši dobi ne moremo pričakovati nič pozitivnega. Prepričan sem, da bi s tem že mlade ljudi navadili delati in smotrno telovaditi. Hkrati bi se znebili vseh tistih, ki hodijo v naše telovadnice zgolj zato, da v zimskem času izvajajo neke «gimnastične vaje», kakor hitro pa napoči lepo vreme, se presele na športna igrišča. Tudi tistih bi ne bilo, ki telovadijo samo zato, ker je do neke dobe vsakdo dolžan telovaditi. Saj je vse prizadevanje vodnikov brezuspešno, če prihaja kdo v telovadnico in se včasih povzpne tudi na orodje, toda samo toliko, da premoči vodnika.

Tudi tukaj moram poudariti, da je odločilno sodelovanje vodnikov in zdravnikov, kar tako zelo pogrešamo pri našem delu. Da s tem svojim izvajanjem o končni preizkušnji nisem zašel v napačno smer, dokazujejo besede brata dr. K. Weignerja, nedavno umrlega rektorja praškega vseučilišča, ki pravi v svojem «Poglavju iz biologije naraščaja» med drugim tudi tole: «Telesna vzgoja mladine bi se morala končati z izkušnjo, ki naj bi dokazala, da je 19letni telovadec dosegel z razumno in smiselno vzgojo normalni telesni razvoj v vseh smereh in da se more posvetiti katerikoli panogi telovadbe brez zlih posledic na svojem zdravju.»

Odveč bi bilo, ko bi še posebej našteval vaje, ki naj bi se uporabljale pri preizkušnji. V naših tekmovanjih imamo teh vaj več ko dovolj. Vzemimo kar tiste, ki so določene za tekme višjega oddelka naraščaja, samo preizkušnjo v plavanju bi morali še dodati. Ta panoga se namreč pri nas tako zanemarja, da se moramo prav resno potruditi, da jo oživimo.

V kratki dobi treh ali štirih let bi nov rod Sokolov že lahko prevzel vse posle v edinicah in jih vodil v pravem duhu Tyrševega sokolstva. Naše telovadnice bi se pa polnile. In mladina bi ne demonstrirala samo po ulicah, ampak bi se tudi notranje krepila. Privabljala bi jo lepota telovadbe in velika Tyrševa misel in jo pripravljala za boj, kjer bo zmagala pravica, kjer bomo zmagovalci Sokoli-Slovani.

M. Kovačič, Maribor:

Pregled jugoslov. sokolske književnosti

(Nadaljevanje.)

S spisi telovadno-strokovne vsebine so najtesneje v zvezi spisi, ki sicer ne obravnavajo neposredno telesno vzgojo, ki pa dajejo navodila o ureditvi telovadnih prostorov ali pa sicer razjasnjujejo pojme telovadbe oziroma telesne vzgoje vobče. Take smemo zato še tudi uvrstiti v pričujoče poglavje, toda le kot nekakšne pomožne knjige. K njim prištevamo br. Ante Tadića «Uputstva, kako se grade prostori i sprave za telesne vežbe» (1926) in pa br. inž. Koste Petrovića strokovno temeljiti obširni spis «Gradevine za telesno vaspitanje». Isti pisec je napisal za «Sok. Prosveto» še razpravo «Sokolski stadion u Beogradu», ki je izšla tudi v posebnem odtisku (Beo-

grad 1935). O razmerju med športom in sokolstvom govori knjiga brata Hrvoja Macanovića «Sport — Sokolstvo» (Zagreb 1933). Poglobljene pojme o športu podaja knjižica Georgeja Heberta «Šport zoper telesno vzgojo» (Ljubljana 1935); v našem jeziku je potekel spis izpod peresa br. St. Trčka, ki ga je prevedel iz francoskega izvirnika. O športu in njegovem namenu razpravlja tudi Drago Ulaga v svoji «Knjigi o športu» (Celje 1934), in sicer precej drugače, kakor se šport po navadi pojmuje. V tej — športni — zvezi bodi omenjena tudi še brata H. Macanovića brošura «Olympia 1936» (Zagreb 1936), ki je izšla ob zadnjih olimpijah.

Za pomožne knjige, ki jih mora vsaj kolikor toliko poznati vsak vaditelj, smemo smatrati tudi spise anatomske in higienske vsebine. V mislih imamo zlasti tele razprave:

Dr. J. Arambašin: «Ljudsko telo in njegovo zdravje»;

Dr. Alija Košir: «Človeško telo»;

Dr. Dragutin Mašek: «Mala anatomija i fiziologija», 2. izdanje (Zagreb 1921);

Dr. Petar Požariski: «Osnovi fiziologije i higijene telesnih vežbanja» (Zemun 1937);

Dr. Mavricij Rus: «Prva pomoč pri nezgodah» (Ljubljana 1925) ali iste knjige II. izdaja z naslovom «Prva pomoč» (Ljubljana 1931);

Dr. Mavricij Rus: «Zdravje mladine. Higijena doma in v šoli» (Ljubljana 1928);

Dr. Stevan M. Simunović: «Govori o zdravlju za decu i odrasle», ki jih je izdal v Novem Sadu zvezni prosvetni odbor kot 8. snopič svoje knjižne zbirke.

Č. Knjige o sokolstvu na kmetih.

Organizatornim in ideološkim vprašanjem sokolstva na kmetih je posvečena daljša vrsta publikacij župe Mostar, ki je osnovala v ta namen celo zbirko majhnih snopičev, vendar bi šli predaleč, ako bi hoteli omeniti vse dosedanje snopiče. Povemo naj le, da je kot 15. številka izšla v tej zbirki knjižica br. Vekoslava Špindlerja «Blagoslovljeno sokolsko delo» (Mostar 1934) v slovenskem jeziku. Najvažnejše knjige s tega področja so «Put sokolstva u selo. Ideološki pogledi i iskustva Sokolske župe Mostar» (Beograd 1935), potem «Sokolski rad na selu, izdanje Sok. župe Karlovac» (1936), «Rukovodnik za nastavu pri održavanju tečajeva za vođe sokolskih četa» (Beograd 1935) in pa spomenica prvega sabora sokolskih čet, ki je bil dne 14. in 15. decembra 1935; izdala jo je župa Mostar pod naslovom «Stopama naših djedova» (1936). Praktičnemu delu v četah je namenjen «Priručnik za vođe sokolskih četa» (Mostar 1936). Miselno poglobitev zasledujejo «Sokolski časovi» brata Čede Milića. Zanimivo je, da izdaja ista župa tudi narodne pesmi izpod peres vaških Sokolov. Doslej so izšle menda tri take zbirke. Nazadnje bodi omenjena v tej zvezi še knjižica br. dr. Stojana Jeremića «Sokolstvo sa naročitim obzirom na selo i školu», ki je izšla v Somboru (1928).

(Dalje prihodnjič.)

*Želimo mir. Toda sedanji položaj v Evropi nas sili, da pove-
mo, da se bo, ako bi nas postavila usoda kdaj pred nujnost obram-
be, vsa Češkoslovaška branila do skrajnosti, opirajoč se na vso svojo
tehnično in нравno prelost.*

Dr. Milan Hodža.

J. T.:

Pregledna tekma članic za mednarodno tekmo v Pragi

Dne 27. marca je priredila Zveza prvo pregledno tekmo članic za mednarodno tekmo v Pragi. Tekma je bila v Ljubljani, ker je tu največ tekmovalk in sodnic.

K tekmi se je priglasilo štirinajst tekmovalk: šest iz Ljubljane, po dve iz Beograda in Pančeva ter po ena z Jesenic, iz Zagreba, Novega Sada in iz Podgorice. Obžalovali smo, da se tekme zaradi osebnih neogibnih ovir nista mogli udeležiti Tuša Hribarjeva in Marta Podpacova iz Ljubljane, ki sta med našimi najboljšimi telovadkami.

Tekma je obsegala kratko sestavo s kiji, obvezno vajo na krogih in na dvovišinski bradlji, poljubno vajo na gredi in na dvovišinski bradlji ter poljuben preskok čez konja.

Tekma se je začela ob devetih in je bila končana nekaj minut po dvanajstih. Vodila jo je zvezna načelnica sestra Skalarjeva.

Tekmovalke so začele hkrati v dveh vrstah z vajo s kiji in na krogih. Za Prago je predpisana poljubna sestava s kiji, ki naj traja približno štiri minute. Za našo državo jo sestavlja brat dr. Murnik. Pri pregledni tekmi so vadile tekmovalke nekaj značilnih gibov po navodilih br. dr. Murnika. Največ točk sta dobili Rupnikova (9.5) in Vazzazova (9.4). Najnižja znamka je bila 2. Na krogih je napravila vajo najlepše Radivojevičeva (9.6). Takoj za njo sta bili Sketova (9.4) in Rupnikova (9.2). Pri vaji na krogih je bilo opaziti, da imajo članice po večini prenizek gug; težave jim dela vesa vznosno v zagugu, ki jo skoraj vse napravijo prepozno, in seskok, ki ga le nekatere napravijo uleknjeno in v pravem trenutku.

Poljubne vaje na gredi niso pokazale nič novega, nekatere že znane sestave bodo članice za mednarodno tekmo v Pragi še nekoliko izpremenile. Videti je bilo, da se na gredi za to tekmo niso najboljše pripravile, več truda so si dale z obveznimi vajami. Najlepše so izvedle vaje Rupnikova (14.6), Kržanova (14.5) in Sketova (14.5).

Obvezna vaja na bradlji je bila najslabša. Najboljšo znamko ima Sketova (9.2), za njo Rupnikova (7.5) in Neferovičeva (7.2). Tu bo treba še veliko vadbe. Nekaterim dela težave že začetek; naupor v podkolenu, drugim vzmik na nižji lestvini, najbolj nevaren gib je pa premah odbočno do seda, ki ga le malokatera pravilno napravi. Težave prizadevata tudi vzmik na višji lestvini in podmet.

Skok čez konja bo treba tudi še popraviti. Lepe preskoke so pokazale Sketova (14.5), Kržanova (14.4) in Rupnikova (14.3). Nekatere niso imele sreče, kakor Vazzazova in Neferovičeva, ki sta dobili ničlo in sta se zato v vrstnem redu morali pomakniti precej nazaj.

Sodilo se je precej strogo, kakor to zahteva mednarodni tekmovalni red.

Prva pregledna tekma je pokazala mnogo veselja do dela. Videti je bilo, da si telovadke z vso resnostjo prizadevajo, da bi na mednarodni tekmi dosegle čim lepše uspehe. Na tekmi je bilo tudi več novink, izmed katerih bodo nekatere lahko postale izvrstne tekmovalke, treba jim bo le vztrajne vadbe. Žal nam je bilo za članico iz Črne gore, ki nima nikjer orodja, da bi mogla redno vaditi, in je zato malo dosegla.

X. vsesokolski zlet v Pragi

Udeležba na X. jubilejnem vsesokolskem zletu bo velikanska. Do dne 12. marca je bilo priglašanih 95.380 članov (izmed teh 53.860 mlajših in 5052 starejših telovadcev), 27.660 naraščajnikov in 12.420 moške dece ter 44.781 članic (med temi 36.177 telovadk), 53.515 naraščajnic in 20.855 ženske dece, vsega 234.589 oseb. Ni pa še prijav za moške oddelke iz 251 društev, za ženske pa iz 150 društev.

Tudi izven mej češkoslovaške republike je zanimanje za zlet zmeraj večje. Iz naše države je prijavljenih doslej 9.500 udeležencev. Ameriško sokolstvo se udeleži zleta v tako velikem številu kakor še nikdar doslej. Priglasilo se je okoli 2000 oseb, ki se bodo prepeljale v Evropo na štirih ladjah, in sicer dne 4. maja ter dne 1., 15. in 22. junija. A tudi ostali neslovanski svet se živo zanima za zlet. Iz Belgije sta prijavljena dva posebna vlaka udeležencev, iz francoskega mesta Lillea bodo poslali na zlet 60 naraščajnikov in 100 naraščajnic, razen teh pojde na zlet tudi mestno zastopstvo z županom vred. Vojaška šola v Paragwayju namerava poslati na zlet svoje zastopnike, da bi spoznali in proučili sokolsko telovadbo, iz Romunije so sporočili, da pridejo v Prago člani združbe Straja Tarija. Iz vseh krajev sveta prihajajo na ČOS prošnjaje za propagandno snov. Štirinajst največjih letalskih družb bo prirejalo vsak dan polete na zlet iz vse Evrope.

Za IV. srednješolske igre, ki bodo prve dni meseca junija, je prijavljenih iz Jugoslavije 800 dijakov in dijakinj iz 55 srednjih šol. Naše dijaštvo bo nastopilo pri javni telovadbi na zletišču in na slavnostni akademiji, ki bo v veliki dvorani Lucerne dne 10. junija. Pokroviteljstvo nad temi igrami je prevzel predsednik republike dr. Edvard Beneš.

Zletna slika bo prvič izvajana dne 12. junija. Prva vaja zanjo je bila dne 20. marca na zletišču. Sodelovalo je 424 telovadcev, vodil jo je glavni režiser mestnega gledališča na Vinohradih Bohuš Stejskal.

Zletišče na Strahovem, ki ga z največjo naglico urejujejo, meri 40 hektarjev, telovadišče samo obsega 6 hektarjev v obliki pravokotnika (500 × 200 m). Prostor, kjer bodo slačilnice, meri okoli 13½ hektarja. Ondi bo postavljenih 28 stavb, v katerih bo prostora za 64.000 telovadcev in telovadk. Glavni zidani oder bodo na obeh koncih podaljšali in zgradili še oba bočna odra za gledalce. Ko bo vse to narejeno, bo na zletišču 7149 sedežev v ložah, 7910 naslanjačev in 17.955 navadnih sedežev, potem 20.470 stojišč na odrih, 65.844 stojišče ob telovadišču in 44.000 stojišče na članskem odru, vsega torej 161.520 mest. Vhodov na telovadišče za občinstvo bo 100. Za avtomobile bo pripravljen poseben prostor, kamor pojde okoli 2400 vozov in avtobusov. Na zletišču bosta poslovala dva poštna urada, več gasilskih, policijskih in reševalnih postaj in zasilna bolnišnica s 500 posteljami. Za okrepčilo bodo občinstvu na razpolago okrepčevalnice, ki bodo v ogrodju odrov in v posebnih stavbah okoli zletišča.

Pri letošnjem zletu bo prvič tudi sprevid dece. V sprevidu pa bo korakala samo moška deca višjega in srednjega oddelka. Sprevid bo v nedeljo, dne 19. junija, in krene z Malostranskega trga na Staromestni trg, kjer bodo udeleženci korakali pred zbranimi gosti, in od tam čez Hradčane na zletišče.

Eden najlepših prizorov zleta bo gotovo rajalni pohod članic, ko bo vse telovadišče posejano s telovadkami kakor travnik s cvetjem. Pri njem bo sodelovalo 30.000 telovadk. Po končanem rajalnem pohodu ostane polovica telovadk na svojih mestih, druga polovica pa odide s telovadišča.

Načrt za zletno razstavo je dokončno izdelan. Razstava bo v bivši industrijski palači in bo razdeljena na več oddelkov. Prvi oddelek nas bo seznanil z glavnimi

V glavnih stvareh: v ljubezni do naroda in domovine, v poštenosti, v resnicoljubju, v boju zoper svoje nasprotnike, smo in moramo biti vsi složni, a v drugih rečeh smo in hočemo biti svobodni.

Levstik.

osebami in z dogodki iz češkoslovaške zgodovine, v drugem bodo spomini na preporod, na Tyrša in Fügnerja in na Praškega Sokola. Mesto Praga bo imelo samostojen oddelek: Praga — zibelka sokolstva. Levo krilo palače bo posvečeno zgodovini sokolstva, zadnji del pa vojni in osvobodilnemu gibanju doma in v tujini. V zvezi z zgodovinskim oddelkom bo razstava ministrstva za narodno zdravje in za telesno vzgojo, ministrstva za narodno obrambo in nekatere zanimivosti z razstave «Masaryk in Beneš», kolikor se nanašajo na njune stike s sokolstvom. V desnem krilu palače bo razstavila Zveza slovanskega sokolstva in njeni člani, potem 26 sokolskih žup in ČOS. V zgradbi za stroje bo razstava pod geslom «Sokolsko bratstvo v gospodarskih podjetjih». V razstavni filmski dvorani bodo izmenoma predvajani sokolski filmi. V novem gozdarskem paviljonu bo urejena posebna razstava sokolskih gledaliških družin ter lutkarskega in filmskega odseka.

Zletna poročevalska služba v radiju bo po štirikrat na mesec: vsako prvo in četrto nedeljo ter vsak drugi in tretji četrtek. Ob nedeljah od 8.10 do 8.15, ob četrtek pa od 22.15 do 22.20.

Ž U P A L J U B L J A N A

Okrožnica o nošnji sokolskega znaka.

Zadnja leta opažamo razveseljivo dejstvo, da se je spet dvignila sokolska zavest posameznih pripadnikov. Vsak dan pa vidimo tudi pojave, ki kažejo, da se mladina, ponekod tudi članstvo ne zavedata vedno in povsod pomembnosti in vsebine sokolske združbe in ne uravnavaata svojega življenja po sokolskem redu.

Ena glavnih osnov naše sokolske združbe je bratstvo, ki se kaže na znotraj v iskrenem, odkritem in pristrčnem razmerju in v vzajemni plemeniti podpori, na zunaj pa v tikanju.

Nam Sokolom je sokolstvo najvišja vrednota, tista plemenita misel, ki naj jo vsak s ponosom in javno izpoveduje. Zunanji izraz pripadnosti tej misli je sokolski znak. Članski znak je bil uveden že ob sami ustanovitvi, naraščaj ga je dobil kmalu po vojni, deca pa pred tremi leti. Ko je bil sprejet v društvo, je vsak zvedel za sokolski red, ki ga je sprejel obvezno s prostovoljnim vstopom v Sokola. Ta red pa zahteva, da se pripadniki, ki se poznajo, zlasti še če nosijo sokolski znak, pozdravljajo.

Ker opažamo v tem oziru vedno manj izpolnjevanja in smiselne doslednosti, je uprava župe sklenila, da vse pripadnike ponovno opozori na red in določi tudi ukrepe, da se bo ta red odslej vedno in od vsakogar izvrševal.

Vsemu članstvu, naraščaju in deci naročamo tole:

1) Znak nositi je pravica, a ne vselej dolžnost. Kadar organizacijska edinica prireja manifestacijo celote in predpiše nošnje znaka, je vsak pripadnik dolžan, da ga nosi. Sicer pa nosi sokolski znak le tedaj, če veš, da boš lahko izvrševal vse dolžnosti, ki so spojene z nošnje znaka.

2) Kdor nosi znak:

- a) mora imeti pri sebi sokolsko izkaznico, v kateri je društvo potrdilo, da je članarina plačana,
- b) se mora izkazati s sokolsko izkaznico, ako to želi kak član sokolskega društva, ki se mu je na enak način izkazal,
- c) mora pozdravljati vse, ki nosijo sokolski znak, s pozdravom «Zdravo!». Kdor je bil tako pozdravljen, mora z istim pozdravom odzdraviti. Moški pozdravljajo ženske, mlajše članstvo starejše, deca pozdravlja naraščaj in članstvo, naraščaj pa članstvo, in sicer neglede na spol. Naraščajnica n. pr. mora pozdravljati članice in člane.

Za izvajanje tega reda se uvaja obvezna nadzorna služba. Uprave društev in čet morajo določiti nekaj članov, ki bodo opravljali obvezno legitimiranje pripadnikov, prav tako bo take nadzornike iz uprave in strokovnega odbora imenovala župa. Za

poslovanje teh nadzornikov je župa izdala navodila v posebni okrožnici. Ti nadzorniki imajo pravico, da opravljajo preglede vedno in povsod, ta pravica pa postane dolžnost, kakor hitro opazijo nesokolsko vedenje ali kršenje sokolskega reda.

Čemu taki nenavadni ukrepi? Bratje in sestre, sokolska mladina! Prepričani smo, da hočete tudi vi pripadati le vzgojni združbi, ki nima samo na papirju lepih načel in demokratičnega reda, ampak ta načela in red tudi zares dosledno izvaja. Zato ne dvomimo, da boste to uvedbo sprejeli kot trenutno neizbežno vzgojno sredstvo zaradi nas samih, zaradi vrednosti, ugleda in napredka sokolstva, ne pa morda kot nestrpnost in nasilje po vzoru raznih tujih miselnosti, kar je in mora ostati sokolstvu tuje.

Povodov za te ukrepe je več:

Novo članstvo, zlasti mladina, ne pozna sokolskega reda in se vanj težko vzivi. Ne more pa biti sokolstva brez svojstvenega vnanjega reda.

Mladina, zlasti dijaška, rada nosi znak, a ne upošteva zmerom z njim zvezanega reda.

Dogaja se, da se pripadniki, tudi ko nosijo sokolski znak, vedejo izzivalno in vzbujajo nezaželeno pozornost.

Sokolske znake nosi veliko ljudi, ki niso člani Sokola. Znake so si pridobili na nepravilen način.

Svoj čas so bile z nošnjo znaka zvezane ugodnosti, ki so privabile v združbo marsikoga, ki se je nadejal od tega posebnih koristi. Njih nevzgojenost se opaža zlasti v takihle primerih:

Srečaš «damo» z znakom, jo pozdraviš po sokolsko, pa ti odgovori z nemškim in hlapčevskim «Klanjam se!».

Pozdraviš mlado članico, pa od užaljenosti zardi. Pozdraviš starejšega «gospoda» z znakom, pa ti ves zmeden z začudenim pogledom našteje: «Sluga!», «Na zdravje!», «Servus!», «Živeli!».

Srečaš naraščajnico, pa te ne pozdravi. V zadregi jo pozdraviš ti. Ko se drugič srečata, že čaka tvojega pozdrava v sladki misli, kako ti je ugajala, ker si jo zadnjič nepoznan pozdravil.

V sedanjih izpremenljivih časih se taki pojavi stopnjujejo. Zato je skrajni čas, da tudi v zunanji obliki združbe napravimo nujno potrebni red. Posebno se opaža, da dobiva razmerje moškega do ženske in narobe neprimeren smisel. Tole naj upoštevajo zlasti naraščajnice! Nabavile ste si znak in ga navdušeno nosite doma, na ulici, v šoli, v cerkvi, na izletu, vobče povsod. Zavedate se, da ga nosite, da z njim izpovedujete sprejeto plemenito misel in jo razširjate med mladino. Zato mora biti vaše vedenje plemenito: ognjevitno odzdravljajte deci in svojim vrstnicam, ponosno odzdravljajte naraščajnikom in vljudno pozdravljajte člane in članice. Po tem bodo vsi ti spoznali, da hočete biti Sokolice. Vaše ravnanje bo pravilno, sokolstvo bo ponosno na vas, kakor se ve ponosite s sokolstvom.

Mnogo vas pa je, ki tudi nosite sokolski znak, a ne delate tako. Ve rušite sokolski red. Svojih vrstnic in članic ne pozdravljate, daste se pozdravljati od članov in si domišljujete, da vas pozdravljajo zato, ker ste ženske. Ne veste pa, da je napačno, če člani pozdravljajo naraščajnice. Če vas sreča vzgojen Sokol, ste užaljene, ko vas ne pozdravi. Ali ste že premišljevale, zakaj je «neotesan»? Ali ne razumete, da smo vsi Sokoli člani ene družine, da smo si bratje in sestre, vsi od najmlajšega do najstarejšega, od bogatega do revnega, moški in ženske, da smo si vsi, tako delavci kakor izobraženci, v Sokolu enaki. Kadar nosite sokolski znak, niste samo dekleta, ampak veliko več, ste Sokolice. Ne morejo torej veljati sokolski pozdravi kot simpatije vam, niti ne morejo biti vaši pozdravi ponižanje nasproti drugim. Sokolski pozdrav je izraz sokolske miselnosti človeka. Zato vas ne more motiti, če boste stare kmalu 18 let in pozdravljate člana s komaj 18 leti. Pokazale ste, da pravilno razumete sokolsko misel. Naj vas ne moti, če ne naletite še povsod na razumevanje. Vsi se vzgajamo, a vsi tudi vzgajajmo! Vsak zase! Potem bo tudi celota kmalu boljša. V sokolstvu je strogo zaščitena dostojnost

vsakogar in v tem moramo našo združbo dvigniti in jo izpopolniti, da bo postala moralna organizacija našega naroda.

Bratje, sestre, naraščaj in deca! Ne strašimo se objaviti teh navodil. Nič nečemo prikrivati, da bomo lahko izboljšali. Doseči hočemo, da bo na ulicah še več sokolskih znakov, nečemo pa, da se teh odredb ustrašite in skrijete znake. Doseči hočemo, da bodo znak nosili samo Sokoli, da bomo v osebi, ki nosi znak, zanesljivo videli res samo brate in sestre, plemenite Slovane, ne pa ljudi, ki jim nobena stvar ni resna in sveta. To doseči je skupna naloga nas vseh.

Naročamo vsem upravam društev in čet, da to okrožnico takoj v celoti prečitete pri vseh telovadnih oddelkih, da jo nabijete v društvenih prostorih in da jo prečitete vsem pripadnikom na večer sokolskega kresa meseca maja.

Župa Ljubljana.

Popravi! Na sliki v zadnji številki «Sokola» je pri telovadnem kroju članic po pomoti izostal na bluzi na levi strani prsi telovadni znak.

Pri opisu s urke bi se moral zadnji stavek pravilno glasiti: Na levem roka vu je sokolska značka kakor doslej (na sliki se to dobro vidi).

Ž U P A M A R I B O R

Prosvetni sestanek.

Prosvetarji župe Maribor so se sešli dne 15. marca v Narodnem domu v Mariboru, da obravnavajo od SPO predlagane točke:

- a) katere so težave prosvetnega dela v naši župi in kako jih premagati;
- b) sokolski funkcionarji in njih dolžnosti;
- c) kaj naj se ukrene, da bi bili vsi odseki v naših edinicah aktivni.

Točki a) in c) sta se korenito obravnavali in vsestransko proučili, pri čemer se je vnela živahna razprava.

Točko b) je podrobno obravnaval župni prosvetar br. dr. Maks Kovačič in je dal navzočnim vsa potrebna navodila.

Delegat SPO br. Džamonja je v vznesenih besedah izpodbujal k vztrajnemu delu.

Obisk je bil zadovoljiv, na sestanek pa ni bilo prav tistih edinic, v katerih prosvetno delo ni na višku, kar je vsaj v največ primerih neodpušljivo.

K N J I G E I N L I S T I

L. Jandasek: «Masarikova politička načela i građansko vaspitanje u Sokolstvu». — Sokolska knjižnica, snopič 14. Ljubljana 1958, izdala Jugosl. sok. matica, strani 52, cena 3 dinarje.

Jandasek vzporeja vodila, ki je na njih temeljilo Masarykovo delovanje, z vodili sokolstva. Dokazuje, da so oboja enaka. Delo je za narod, ne za državo, bratstvo, demokracija in naprednost, to pomeni vera v neprestani razvoj, so bil stebri Masarykovega življenja in so štirje temeljni kamni sokolstva. Z uspešnostjo svojega državniškega dela in v obsežnih znanstvenih delih je dokazal Masaryk njih pravilnost.

Knjižica ni zbirka puhlih rečenic, marveč jedrnat pregled vodil, ki gibljejo današnjega človeka. Zato je za nas Slovence prav zdaj posebno pomembna.

Prevod je gladek, srbohrvaščina z redkimi izjemami dobra. Da je srbsko pravilo, da se pišejo tuja imena tako, kakor se izgovarjajo, nevarno — dostikrat pa nemogoče — dokazujeta dva primera: Vašington (Wilson, Washington); prav bi bilo Uilzn in Uošingtn. Prevajalec mora biti v takih primerih pač natančen.

Jan Uher: «Narod i patriotizam kod T. G. Masarika i u sokolskim načelima» — Sokolska knjižnica, snopič 15. Ljub-

ljana 1958, izdala Jug. sok. matica, str. 26, cena 3 dinarje.

Pisec razčlenjuje krasne misli Masarykove o narodnosti in delu za narod ter jih primerja s Tyrševimi nazori. Dokazuje, da sta mislila oba enako.

Tudi ta knjižica bo dala bistremu, treznemu človeku premnogo izpodbudo za

usmeritev dela, bo mu pa tudi opora zoper dandanašnji naval rodoljubarskega puhlega hejslovanstva in gobezdalastega domoljubja, ki so mu zastave, obleke in lepe besede vse, ki se pa skrbno ogiblje drobnega, vsakdanjega dela.

Obe knjižici je prevedel br. A. Stefan. S. T.

R A Z N O

Smučarski spor

Zaradi smučarskih tekem Zveze slovenskega sokolstva še ni miru. «Jutro» piše dne 1. marca t. l.:

«Kakor znano, je zimskosportni savez na eni zadnjih sej za eno leto prepovedal start vsem tekmovalcem, članom njegovih klubov, ki so se udeležili tekem za slovensko smučarsko prvenstvo na Češko-slovaškem.

Ta ukrep je zadel smučarje-Sokole Gregorja in Alojza Klančnika, Lovra Žemvo, Ivana Zupana, Slavka Urbarja, Adolfa Cvišembergerja, Vinka Kozjeka, Zdravka Šporna, Draga Kavčiča in Rusa. To so vse tekmovalci, ki so že mnogo storili za naše smučarstvo in so na vseh tekmah nastopali kot pravi sportniki in pravi Sokoli.

JZSS se v utemeljitvi svoje kazni sklicuje na okrožnico FIS-e, katere predsednik Oestgaard pa je nedavno sam izjavil, da ta mednarodna organizacija niti najmanj ni zahtevala tako stroge kazni za sokolske tekmovalce in je bila pač stvar vsakega saveza samega, kakšne sankcije je uporabil proti njim. Sam predsednik FIS-e je smatral takšno kazen za zelo strogo.

Razumljivo je, da je ta ukrep JZSS izzval med Sokoli veliko vznemirjenje, kajti sokolski smučarji niso zakrivali ničesar, kar bi ne bilo združljivo s častjo in disciplino smučarjev tekmovalcev. Vsi ti smučarji so že od mladih let Sokoli in so izšli iz sokolskih telovadnic ter so z nastopom na smučarskih tekmah v bratski Češkoslovaški samo izvršili svojo sokolsko dolžnost. Kdo jim more braniti nastope, kadar so zanje poklicani po sklepih nadrejene organizacije? Kdor jim to prepoveduje, v bodoče pač ne bo mogel računati na njihovo sodelovanje.

Vsi ti tekmovalci so obenem tudi redni sokolski telovadci, smučarstvo pa je se-

stavni del svobodne sokolske telesne vzgoje. Če so ti tekmovalci obenem vključeni v sportskih društvih, kjer so prav tako vselej storili svojo dolžnost, še dolgo ni rečeno, da so se zato odrekli dolžnostim organizacije.

Če smatra JZSS, da so ti tekmovalci kaj zakrivali, naj s predstavniki sokolske organizacije stopi v stik in uredi vprašanje obojestranskih nastopov teh najbolj idealnih aktivnih delavcev na smučarskem polju, izvajanje takšnih sankcij proti njim pa bo samo povzročilo slabo kri in popolnoma zgrešilo svoj namen.»

Iz tega se jasno vidi, da smo prezaupljivi, če mislimo, da je na domači nasprotni strani kaj dobre volje. «Sodelovanje» je pač le vera redkih posameznikov. Kolikor smo imeli doslej «sporazumov» s športnimi zvezami, nobeden ni nič zalegel, ker — sodelovanja ni bilo; bržkone zato, ker ni bilo potrebe.

Sicer si moramo pa biti že enkrat na jasnem o tem, da sta dandanašnji šport in z njim vred tudi šport naša nasprotnika, ki imamo od njiju le škodo; tesnejši ko bodo vzajemni stiki, večja bo. S tem nečemo izzvati borbe, hočemo le, da vemo, s kom imamo opraviti. Težko si mislimo večje nasprotje kakor so dejanska nasprotja v smotrih in delu med sokolskimi in športnimi društvi. To veliko nasprotje je krivo, da ni «sodelovanja»; pač ni stičnih točk.

Zato še enkrat povemo, da takih «sporazumov», kakršne smo imeli doslej, **ne potrebujemo**, posebno pa ne, če je kupnina naša **samostojnost**. Nismo zoper priložnostno sodelovanje, vendar hočemo sodelovati le kot **enakopravni**, ne pa kot **podrejeni** kakor doslej.

Naj še pristavimo, da ne razumemo, kako je mogel nastati ta smučarski spor, ko imamo vendar z Zvezo športnih zvez že dve leti **sporazum** o sodelovanju?